

א) שקלים פיה ה"א
כתיבת ב: ב) א שנת מט:
עב. [וש"ן] שקלים פ"ה
ה"א, א) שנת עה: א:
כתיבת טו, ד) כלס פ"א
מ"א, א) [שנות כ"א-כ"ב],
א) [שם כ"ב], א) [וש"ן] חס'
ר"ה ב. ד"ה ארבעה
והע"ן, ח) [ע"ן] חספוט
רש שנת ד"ה יחלוט,
ט) ז"ל ובמחלת א, ז"ל
פירושו, ט) ע"ן במה"ס,
ט) [וש"ן] חס' שנת עב: ד"ה
משום ועוד שם: ז"ל: ד"ה
ולר"א דמ"י, ח) ע"ן
במה"ס על שם גליון,

גליון הש"ס

חוס' ד"ה ולא. מלל
חשיב לה. לקמן י ע"א:
בא"ד והא דאמרינן לקמן
ג ע"ב: בא"ד דעושין
במון סן ח"ו, ע"ן
לקמן ד ע"ב חוס' ד"ה
ועדים וע"ן חס"ו מניגה
יא ע"ב ד"ה לנמו:
בא"ד ובמחלתין תניא.
וכן עוד במחלתא פרשת
משפוטא פסוקו ועמו או
מכרו אס על הטימיה חייב
על המכירה לביש אלא
שאינ עושין מן הדין:

מוסף רש"י

במיטב הארץ. שנה לו
לאס לגבות מעט מקרקע
ערים ולא לגבות הרבה
מזביות (גיטין סח.),

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

ב.

עין משפט
נר מצוה

א א מ"י פ"א מהל' מקי
ממון הל' י סמג עשין
סו ולאוין פטט טוש"ע
ח"מ ס' שפט סקיף א:
ב ב מ"י שם פ"ג הל' ב
פ"ב הלכה א סמג
עשין סה טוש"ע ח"מ ס'
מי סקיף א:
ג ג מ"י שם פ"ד הל' א
סמג עשין סט טור ש"ע
ח"מ ס' מ"ח סקיף א:
ד ד מ"י שם פ"ה הל' ב
סמג עשין סו טוש"ע
ח"מ ס' שפט סקיף א:
ה ה מ"י שם ופ"ח הלכה
ט סמג שם טור ש"ע
שם ספיף ב ופי' מיט סקיף
א:
ו ו מ"י שם פ"ב הלכה א
וע"ש סמג שם טוש"ע
ח"מ ס' שפט סקיף יח:
ז ז מ"י פ"ו מהל' שנת
הלכה א סמג לאוין סה:
ח ח מ"י שם הל' א:
ט ט י ב מ"י שם הלכה ז:
י י ל מ"י פ"ד מהל' שאר
אבות הטומאה הל' ב
סמג עשין רמו:
יא יא מ"י שם פ"ה הל'
א סמג שם:

אבות נויקין

רבינו חננאל

פירוש רבינו חננאל
מסכת בבא קמא
פרק ראשון: ארבעה אבות
בשם השם אמר
ארבעה אבות נויקין, השור
והבור והמבעה וההבר, ולא
השור כהרי המבעה
כו' ובענין מדקמני אבות
מכלל דאיכא תולדות,
תולדותיהן כיוצא בהן אי
לא. גבי שבת תנן אבות
מלאכות תולדותיהן כיוצא
בהן, בשגגה בין אבות
בין תולדות חטאת, במודי
סקילה. פ"י אבות, וזרע.
תולדות, נוטע וקוציא בו.
וכן הארבעים חסר אחת,
כולן כענין הזה פירושם.
ומאי טעמי קרן להאי
אב ותולדה. ופשטי
דאי עביד ב' אבות או
ב' תולדות חייב תרתי,
אב ותולדה ידידיה אינו
חייב אלא אחד. ואקשי
ולר' אלעזר דמחייב על
אב ותולדה ידידיה תרתי,
מאי. דתנן אמר ר' עקיבה
שאלתי את ר' אליעזר
הנושה מלאכות הרבה
מעין מלאכה אחת מהו
כתיב חייב על כל
אחת ואחת. ופשטי לה
במרא. תולד' מלאכות
כמלאכות דמיין אי לא.
ופשטי ליה דלודי מלאכות
כמלאכות דמיין. ופרקי
הן דהואי במשכן קרי
ליה אב. ומלאכה דלא
הואי במשכן קרי ליה
תולדה. ודבריי רבי אליעזר
מפורשים הן בכריתות
פרק אמרו לו. גבי טמאות
תנן אבות טמאות כו',

ארבעה אבות נויקין. אבות קרי להטן דכתיבין בקרא זהדיא
ובגמרא [ב: ג.] מפרש הי ניהו תולדות: השור והבור כו'.
כסדר שהן כמובין בפרשה [ס] סדרן במשנה דפרשה ראשונה נאמרה
בשור שניה בצבור: מצעה. מפרש בגמ' [ג: א:]: הצעה. כי תלך אשׁו:

HebrewBooks.org © Moznain Publishers. No commercial use allowed.

אבות נויקין השור והבור והמבעה וההבער
לא הרי השור כהרי המבעה ולא הרי
המבעה כהרי השור ולא זה וזה שיש בהן רוח
חיים כהרי האש שאין בו רוח חיים ולא זה
וזה שדרבן לילך ולהזיק כהרי הבור שאין
דרבו לילך ולהזיק הצד השווה שבהן שדרבן
להזיק ושמירתן עליך וכשהזיק יחב המזיק
לשלם תשלומי נזק ב"במיטב הארץ:
גמ' מדקמני אבות מכלל דאיכא תולדות
תולדותיהן כיוצא בהן או לאו כיוצא בהן
גבי שבת תנן י אבות מלאכות ארבעים
חסר אחת אבות מכלל דאיכא תולדות
תולדותיהן כיוצא בהן לא שנא אב הטאת
ולא שנא תולדה הטאת לא שנא אב
סקילה ולא שנא תולדה סקילה ומאי איכא
בין אב לתולדה נפקא מינה דאיילו
עביד שתי אבות בהרי הרדי אי גמי
שתי תולדות בהרי הרדי מחייב אכל
חדא וחדא ואילו עביד אב ותולדה ידידיה לא מחייב אלא חדא ולרבי
אלעזר דמחייב אתולדה במקום אב אמאי קרי ליה אב ותולדה
תולדה הך דהוה במשכן חשיבא קרי ליה אב הך דלא הוה במשכן חשיבא
קרי ליה תולדה גבי טומאות תנן אבות הטומאות השרץ והשכבת זרע
וטמא

דהתם פירושו אין חומרל של זה כחומרל של זה ולכן אין החומרות גורמות זה הדין אלא הלא השוה שבהן גורם הדין ושינה כלן התלמוד
פירושו מבשר מקומות משום דזוכיר התמור תמילה בלא זה זה שיש בהן רוח חיים:

וזהו שיש בהן רוח חיים כהרי האש. גבי שור ומצעה לא הולך לפרש החומרל כי הכל משום דמד קל למצוא חומרל באחד
מה שאין בחצירו והוא דלא תני הכל לא הרי האש כהרי השור ומצעה כהרי השור משום שלא היה
יכול למצוא חומרל מה שאין בשניהם דאי משום דכח אחר מעורב בו ואין הולך לדעתו כמו שורו אין זה חומרל * מדלל חשיב לה גבי
חומרל באש מצבור * והא דאמרין לקמן (דף ג: ודף א.) גבי אבנו וסכינו מאי שנא אש דכח אחר מעורב בו ואין הולך לדעתו ה"ק מאי
שנא אש שאע"פ שכה אחר מעורב בו ראוי להתחייב בו משום שהוא ממונך ושמירתו כו' ובסיפא גבי צור הוה מצי למימר לא
הרי הבור שתחילת עשייתו לנוק כהרי אלו ולא חש לפי שהפסיק באש וצור לא רצה לשנות קודם אש דל"כ הוה אמי אש מיניה
דכולהו אמי מצור וחד מהסך כדאמרין בגמ' (ד' ה:) והתנא האריך להגדיל תורה ואלירי וקצת קשה דמשמע * דעושין ממון מן הדין
* וזכמלתינן תניא כי יפתח וכי יכרה אס על הפתיחה חייב על הכרייה לא כל שכן אלא ללמדך שאין עושין ממון מן הדין ומיהו
בפרק הפרה (לקמן מט: ושם) דריש ליה לדרשה אחרינא שעל עסקי פתיחה וכרייה צאה לו או להציא כורה אחר כורה שסילק
מעשה ראשון (לקמן נא:.) [וש"ן] חוס' לקמן ד: ד"ה ועדים:]

ולרבי אלעזר אמאי קרי ליה אב. וא"ת וינמא דנפקא מינה לענין התבארה כגריך התבארה משום אב דידה כדאמרין
בפרק תולין (שנת דף קלח.) משמר משום מאי מתרין ציה רצה אמר משום צור רבי זירא אמר משום מרקד וי"ל דהכי * פריך
משום מאי מתרין ציה שהוא חייב רצה אמר משום צורר אכל התרו בו משום מרקד פטור דכיון שהוא מתרה דצדך שאין דומה
סצר שמלעגו בו ופטור אכל אס התרו בו ואמר אל תשמר חייב ועי"ל דזהו שמתרן הך דהואי במשכן קרי ליה אב וזרין להתרות התולדה
בשמה * ועוד דנוטע ומבשל אין לרין להתרותו משום אב ואס התרה משום התולדה חייב ופ"ה לא חשיב ליה בפרק כלל גדול:
ה"ה הך דהואי במשכן חשיבא קרי ליה אב הך דראי הואי במשכן חשיבא קרי ליה תולדה. ולפי הך גירסא צל לאפוקי כמה
מלאכות שלא היו חשובין והיו במשכן דתולדות ניהו ולא אבות מלאכות כדאמרין בפרק צמא טומונין (שנת דף מט:.) הם
העלו הקרשים מקרקע לעגלה דהיינו הכנסה ומושיט דזיוטא אחת וא"ת דגרסי הך דהוה במשכן וחשיבא קרי ליה אב הך
דלא הוה במשכן ולא חשיבא קרי לה תולדה ולפי גירסא זו כרין לומר דבעי תרמי אכל חשיבא ולא הוה במשכן או איפכא הוה תולדה:
דלילו